

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, kedd, 1908. augusztus 25.

180. szám.

Kiadóhivatal (telefonszám 229)
Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.
Szerkesztőség és fők-kiadóhivatal (telefonszám 954)
Susák Uskočka utca 54. II. emelet.
Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . . 12 kor. Egy óra . . . . 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET
a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

Fiume — világkikötő.

Irta : NAUTICUS.

A sors mostohán bánt Magyarországgal, amikor egyetlen kikötőt hagyott meg a számára s olyan viszonyokat teremtett, amelyek akadályozzák, szinte lehetetlenné teszik, hogy Fiume nagy világkikötővé fejlődjék. Két fő ok hátráltatta eddig Fiume nagyarányú fejlődését: a szűkös gazdasági viszonyok és kedvezőtlen topográfiai fekvése.

Első pillanatra megdönthetőnek látszik ez a tény. De nézzük csak, mi tette nagygyá, gazdaggá a kontinens kikötővárosai közül Hamburgot, Brémát, Rotterdamtól satöbbit? Nem-e kedvező topográfiai fekvésük és gazdag Hinterlandjuk.

A gazdag vidék természetszerűen a közeli tenger felé gravitál. Az ipari termékek tarifális előnyökkel jutnak a kikötővárosba, ami rendkívül fontos a világversenyben, ahol fillérek is döntenek.

Fiumenak nincs gazdag Hinterlandja. A karszt vidék terméketlenség, a lakosság nyomorult szegénysége nem jelenthet előnyt Fiumenta nézve. A gyáripár nem fejlődhetik kellő mértékben s ami igyekezet ezen a téren megnyilvánul, oly jelentéktelen, hogy nem is jöhet számításba. Ohajtandó volna tehát egyebek között, hogy gazdag Hinterlandja legyen Fiumentak is, amely azután forrásává válhatik Fiume gazdasági föllendülésének.

A nagy világkikötők Hamburg, Bréma, Marseille, Rotterdam természetes víziutak torkolatánál fekszenek. Nálunk ez nincsen. A kiviteli áruk csak vasuton juthatnak ide, míg másutt a tömegáru a víziutakon olcsón jut a kikötőkbe. Ezen is segíteni kellene és lehetne. Meg kellene csinálni a Kulpa szabályozását s a Vukovár—samáci csatorna megépítése által a tömegáruk rövid vasuti szállítással olcsón juthatnának Fiumba. A második fiumei vonal megépítése is elősegítené a Hinterland gazdagodását. A lakosság munkához jutna s ezáltal pénzhez. Fiume pedig kedvező vasuti összeköttetéshez, az ország minden részével.

A Hinterland fejlesztése szempontjából a likai vasut megépítése is fontos, épp úgy mint összeköttetésünk Boszniával. Ezzel is új tér nyílik gazdasági fejlődésünk elé.

Fiume gyors fejlődésének második akadálya, mint már fentebb említettük, kedvezőtlen topográfiai fekvése. Sik területe édes-keves. Ami van, már mind fölhasználtatott. A feltöltött területeket is sürgősen felhasználták. Vasuti vágányok, gyárak épültek rajta s ma úgy állunk Fiumentában, hogy alig van alkalmas szabad területünk.

A topográfiai viszonyok kedvezőtlenességét azonban le lehet küzdeni. Példát statuált erre Chicago, ahol, mikor már nem lehetett feltöltéssel segíteni, a város alatt alagutat építettek, amelyek csakis a teherforgalom lebonyolítására

szolgálnak. S ezzel a teherforgalom felét, amely azelőtt a szabad területeken bonyolítottatott le, odahelyezték. Fiumentában egyelőre így kell segíteni a területi hiányon.

Fiumentában még rengeteg hely kínálkozik feltöltésre. A Deltán, illetőleg Brajdicán igen nagy területet lehet nyerni feltöltéssel. Szintugy Fiume kikötőjében. Erre nézve a következő tervünk volna:

A Kvassay-telekkel szemben a tenger mentén feltöltés által 30,000 négyszög méter területet nyertünk, amelyen a két új műtrágya gyár, az új konzervgyár, a kitelepítendő Ossoinack-féle hordógyár és egy már működésben levő kisebb gyárvállalat — az aszfaltgyár — számára teremtettek helyet. Szakértők véleménye szerint ezen a tájékon lehet Fiumentában a legkönnyebben feltöltés útján újabb 60,000 négyszög méter területhez jutni. S ami a legfontosabb: rendkívül olcsón. A tenger ugyanis itt még nagyon sekély, úgy hogy nyolc-tíz forintnál többre nem kerülne egy négyszög méter feltöltése, míg a Kvassay-teleken, amely ezzel szemben van, az új gyárvállalatok háromszor annyit fizettek a telekért négyszög méterenként.

Tehát: ha a kormány, mint sajátját telegkönnyvezetési a feltöltéssel szerzendő területet, nemcsak az állami vagyont szaporítja a befektetést tetemesen felülmúló összeggel, hanem e helyen körülbelül hatvanezer négyzetméter további feltöltött területet bocsáthatna még a fiumei gyáripár rendelkezésére. Hasonlóan alkalmas a feltöltésre a torpedógyár és a Danubius hajógyár közötti rész, ahol szintén sekély a víz és éppen olyan olcsó volna a feltöltés ára. Itt adhatnának aztán újabb területet a Danubius hajógyárnak is, amely 21,000 négyszög méter kéri a gyár megnagyobbítása céljából. Ezt a kérést sem lehet elutasítani, mert fontos gazdasági érdek, hogy egyetlen hajógyarunk fejlődését meg ne akasszuk. Az oda tervezett városi fürdő is elérne azért a torpedógyár mellett, legfeljebb nem épülne olyan nagy stílusban, mint a városi urak tervezik. Végül itt van a petroleumkikötőtől az építés alatt levő új zárómólóg huzódó partvonal, melynek mentén szintén körülbelül 50 ezer négyzetméter hódíthatunk el még a tengertől oly befektetéssel, amely rögtön meghozná busás kamatait Fiume fejlődése szempontjából.

Mindezekhez természetesen pénz kell. Ezzel a körülménnyel számot kell vetniök az illetékes tényezőknek. Fiume részére külön kölcsönről kell gondoskodni, amely 100—150 millió koronára rugna. A magyar törvényhozás nem tagadhatná meg ezt a kölcsönt már azért sem, mert tudnia kell, hogy a külföld mennyit költ kikötő fejlesztésre. Például szolgálhat Trieszt kikötője is, ahol három év alatt 10 mil-

lió koronát fognak beruházásokra fordítani és egy millió újabb négyzetméter területet fognak szerezni. Pedig mennyire előbbre van már Trieszt most is. Fiume kikötőjére és vasuti berendezésére eddig mindössze nyolcvan milliót költött a magyar állam. Mi alatt mi pihentetjük gyöngye erőinket, másutt bámulatos erővel buzdulnak neki mindennek. Genuában sok milliót fordítottak a kikötő fejlesztésére. A kisebb olasz kikötők is erősen fejlődnek s már is kiemelkedtek jelentéktelenségükből. A francia kikötőkről nem is szólva Antwerpenben, Brémában, Hamburgban néhány év alatt sok tucat milliót fektettek a kikötőbe. Az angol alsóház előtt fontos javaslat fekszik a londoni kikötő fejlesztéséről. Liverpool az utóbbi években 800 millió koronát költött dokkjá javítására s hasonló befektetések folynak a nagyobb újvilági kikötőkben is.

Azt hiszem, hogy a fentiek okulásul szolgálnak s be fogják látni, hogy a fiumei nagykölcsön kérése nem üres kívánság, hanem olyan szükséglet, amit fődözni kell. A kamat nem fog elmaradni. A hat millió évi kamatot busásan meghozza Fiume, ha a szükséges pénzt okosan és a céloknak megfelelően tudják felhasználni.

UJDONSÁGOK.

— **Mária Jozefa Miramárban.** Mária Jozefa főhercegnő, az elhunyt Ottó főherceg özvegye tegnap reggel Zamoyska grófnő kíséretében a miramari kastélyba érkezett. A pályaudvaron a trieszti hatóságok fejei fogadták.

— **A fiumei iskolák és a magyar nyelv.** Zanella szennylapja cikksorozatát kezdte, amelyben a magyar nyelv érvényesülése ellen foglal állást. Nem tartjuk érdemesnek, hogy a képviselő elmefuttatásával bővebben foglalkozzunk, csak annyit kérdezzük, hogy mi lett volna belőle, ha az iskola nem tanítja meg a magyar nyelvre, ha a magyar állam pénzén nem képeztetik ki tanítóvá? Lehetett volna-e országgyűlési képviselő és emelkedett volna-e demagógiájával a nép hátán, ha nem ismerve a magyar nyelvet nem használhatta volna föl a magyar ellenzéki lapok anyagát, hogy a „Difesa” című lapban izzó magyargyűlölettel telt cikkeket ereszszen meg. Erre feleljen a képviselő szennylapjában!

— **A Cunard társaság szerződése.** A „Liverpool Post” közli, hogy a Cunard társaság szerződése a „Mauretania” hajó elkészültétől (1907) számítandó 20 éven át marad érvényben. A Cunard társaság kötelezettséget vállalt arra, hogy a szerződés egész tartamán teljesen brit vállalat marad vezetésében és részvényesei tekintetében is, továbbá, hogy a megállapított hajóbérlési feltételek mellett — kívánságra — egész hajóját a kormány rendelkezésére bocsájtja. Ezen a címen

— kapott elsősorban 2.600.000 font sterling 2³/₄-os törlesztésre 20 év alatti, amelyből a két hajót építette meg és ezenfelül kap évenként 150.000 font sterlinget. A szerződési feltételek közt szerepel az is, hogy a hajóknak képeseknek kell lenni mindenkor 24¹/₂ tengeri mérföld óránkénti középmenet-sebességgel kifejtésére.

— **Szépségverseny Abbáziában.** Szombaton este tíz óra körül az abbáziai Quarnerokávéház valóban igéző látványt nyújtott a szemlélőnek. Minden asztalon egy-egy hatalmas lampion s ezek sokszínű fényénél száz meg száz asszony és leány csicsereggett és vetélkedett a szépségverseny díjaiért. Ez volt az idei nyári szezon harmadik szépségversenye és értékét emelte az, hogy a díjakat ezúttal nem vásárolták össze garmadaszámu jegyek formájában a pénztárnál, hanem minden belépő csak egy jegyet kapott a szépségversenyben való szavazásra. De azért minden asszony szeme vágyóan csillogott a bizonytalan reménytől, még ha a szemek gazdájára rá is illett már az angol ember udvariatlan, de találó megjegyzése: *an old chatter box.*

Mindjárt a szépségverseny első felében, két hölgy vált ki a mezőnyből. Egy szép odesszai leány és egy román asszony, akik feltűnően gyűjtötték és gyűjtették barátaik által a szavazó-bárcákat. Már-már úgy látszott, hogy a verseny a két külföldi hölgy között fog eldőlni, midőn teljesen észrevétlenül felnyomult egy „outsider”, egy fiatal remekbe foglalt magyar urileány, kinek szülei kezdetben egymásután utasították vissza a jegyeket, avval a megjegyzéssel, hogy a „kisleány” nem vesz részt a versenyben. De azért a publikum csak hezta a jegyeket az asztalhoz, úgy hogy végre a szülők kemény szíve is engedett.

Fél tizenegy órakor megkezdte a vigalmi bizottság a terem emelvényén a szavazatok összeszámlálását s ekkor kiderült, hogy a magyar leány jutott be az izgalmas versenyben elsőnek. Olyan frenetikus taps és tombolás tört ki erre a „magyar győzelemre”, amelyent a Quarnero sokat tapasztalt falai között még alig hallottak. **Horner Ellát** — így hívják a szépséges magyar leányt — szó szoros értelmében felvitték az emelvényre, ahol boldogan vette át a díjat, egy arany órát láncostul és a vigalmi bizottság hatalmas virágcsokrát.

A szavazatok következőképpen oszlottak meg: **Horner Ella** Budapest 286, **Arié Mariza** Bukarest 248, **Blinderman Daisy** Odessza 217 és **Krausz Margit** Eszék 195 szavazat.

A sikerült szépségversenyt tánc követte, melyből a verseny szép nyertesei is derekasan kivették a részüket.

— **Keresztelés pap nélkül.** A drenovai két újszülött keresztelőjét, nem mint tervezték, az Adamich-téren, hanem Drenován tartották meg. Az összes egyházi szertartásokat pap nélkül végezték.

— **A „Caronia” nem jön Fiuméba.** Az Adria személyszállítási osztálya közli velünk, hogy az a hír, mintha a Cunard társaság „Caronia” gőzöse szerdán Fiuméba érkezne, nem felel meg a valóságnak. Legközelebb a „Pannonia” gőzös érkezik Fiuméba s a „Caronia” csak az év végén látogat el újból Fiuméba.

— **Vasuti és hajóállomás Szusákon.** Felkérteünk az alábbi sorok közlésére: **Tekintetes Szerkesztőség!**

Most, hogy a szeptemberi szokolista látogatás ideje elérkezik, ismét fölmerül a szusáki vasuti és hajóállomás létesítésének kérdése. Nem ez teszi szükségessé a vasuti és hajóállomást, de ime ismét egy okkal több, amiért meg kell csinálni. **Kossuth** Ferenc kereskedelmi miniszter a vasuti állomás létesítését rég kilátásba helyezte, de úgy látszik, nem szándékozik az ígérteit meg is tartani. A hajóállomást is jogosan kívánják a szusákiak s ezzel nem szabad sokáig késni. Szusákon nagyon sok magyar lakik s már ezért is teljesíteni kellene a szusákiak „kérését”. Azután meg célzerűbb is a forgalom kétféle osztása ebben a szűk Fiumében. Fiumének nem lesz ebből kára, mert csak az fog kiszállni Szusákon, akiknek ott dolga van, mi meg megszabadulunk egy csomó torlódástól és forgalomzavartól.

— **A fiumei kávékereskedelem.** P. N. írja: Az utóbbi időben erősen föllendült a kávéüzlet. Ez alatt azt kell érteni, hogy a teljesen elhanyagolt és egyszer már csődöt mon-

dott kávéüzlettel kezdenek már a fiumei kereskedők is törődni. Apró, ötkilogrammos csomagokban küldik szét az országba a fiumei kereskedők a kávé, melyben már is igen szép üzleteket köt az az öt hat fiumei kereskedő, aki foglalkozik a kávé szétküldésével. Mert a szétküldésnél, illetve csomagolásnál tovább még nem jutottak a fiumei kereskedők, akik trieszti kereskedőktől vásárolják a kávészükségletüket és nem a termelőktől, mint a trieszti. Az Adria tengerhajózási társaság hajói Santosból a kávészállományokat először Triesztben rakják le és csak azután jönnek Fiuméba. Viszont a Lloyd-társaság hajói először Fiumében kötnek ugyan ki, de kávészállományait Triesztbe viszik. Ezen az állapoton akar segíteni egy társaság, mely a kormányt arra kéri, hogy támogassa s mozdítsa elő azt a törekvést, hogy a fiumei kávékereskedők kávészükségletüket a termelőktől szerezhessék be. Eddig rendben volna a dolog, mert azt csak helyeselni lehet, ha magyar kereskedők komolyan akarnak dolgozni a behozatali kereskedelem föllendítésén. Azt azonban már nem tartjuk teljesen rendben levőnek, hogy az alakulandó társaság szubvencióval akarja ezt a vállalkozását, illetve törekvését honoráltatni. Ugy tudjuk, hogy a társaság alapítói arra kéri a kereskedelmi kormányt, hogy a vállalkozásukat több évre terjedő, nagyobb szubvencióval biztosítsa. Ezzel a kérrrel az Országos Iparbiztos is fog foglalkozni, mely legközelebbi ülésén már tárgyalni fogja a legújabb „kávészubvenciót”. A társaság kérését a kormány előtt befoiyásos emberek tolmácsolják.

— **A Villa Giuseppe idegen kézen.** Egy fiumei olasz lap értesülése szerint József főherceg csodaszépségű fiumei kertje idegen kézre került. A Krainische Baugesellschaft vette meg egy millió kétszáz ezer koronáért. Ezzel az egyetlen fiumei nagyobb kiterjedésű magyar telek is idegen tulajdonba jutott. A Villa Giuseppe eladásáról már két év óta folytak a különböző kombinációk. Nákó Sándor gróf fiumei kormányzó kezdetben azzal az eszmével foglalkozott, hogy a főhercegi telket az állammal véteti meg egy építendő kulturpalota céljaira. Később azonban ezt a tervet elejtették s akkor került szóba, hogy Fiume városa veszi meg a főhercegi telket. A tárgyalások ez ügyben nem vezettek eredményre, mert a város hivatkozva anyagi viszonyaira, hitelbe, évi lefizetésre akarta megvenni a Villa Giuseppét. Legutóbb szó volt egy konzorcium létesítéséről, de a fiumeiek erre a célra csak kétszáz ezer koronát jegyeztek. Klotild főhercegasszony úgy látszik, a telek eladásával tovább várni nem akart, s ezért elfogadta a Krainische Baugesellschaft ajánlatát. A kormány kétségtelenül helytelenül járt el, hogy a Klotild főhercegasszony tulajdonát képező Margit sziget megvásárlásával kapcsolatban nem szerezte meg a fiumei kulturpalota céljaira József főherceg csodaszép paradicsomkertjét.

— **A Magyar Kör estélye.** A Fiumei Magyar Kör idei második kabaretestélyét szeptember 6-án vagy 13-án tartja meg a Deák-szálló nagytermében.

Egyben felkéri a kör vezetősége mind azokat, kik az ujonnan szervezendő műkedvelő zenekarban vagy dalárdában részt venni óhajtanak, hogy ebbeli szándékukat mielőbb jelentsék be.

— **Uj magyar Kárpitos Fiumében.** E hó elején letelepedett Fiumében a Via Serpentina 20 szám alatt **Garami** József kárpitos és diszítő, a budapesti Steinschneider udvari szállító cég eddigi munkavezetője. Minthogy Garami az első magyar kárpitos Fiumében és szakmájában elsőrendű hírnévként örvend, szíves figyelmébe ajánljuk az intelligens fiatal iparost lapunk olvasóközönségének is.

— **Az új vasuti üzletszabályzat.** Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter az új vasuti üzletszabályzat tervezetét — melyet ez évi május havában a német és az osztrák kormányokkal folytatott tárgyalások alapján dolgoztak ki — a napokban azzal a megkereséssel küldte meg a helybeli kereskedelmi és iparkamarának, hogy az ország többi kamaráihoz hasonlóan a tervezetre vonatkozó véleményét ez évi szeptember 25-ig vele közölje. A miniszter ajánlatosnak tartja e határidő betartását, mert szeptember vége felé az osztrák kormányval újabb tárgyalásokat tartanak az üzletszabályzatok összhangzásba hozatala végett miért

is addig a magyarországi érdekeltségek részéről kifejezésre juttatott kívánások és tapasztalatok még figyelembe lesznek vehetőek.

— **Fiume—Délamerika.** A tengeri kereskedelem világharcai között Délamerikáról már-már oly sűrűn hallunk, mint Északamerikáról, amely tudvalevőleg a legelkeseredettebb tarifaháborúnak a zintere. Észak-nyugati Európából az érdekek szálataknak egész tömege vezet a braziliai és argentinai vizek mellé és mindinkább növekedik — nem annyira a forgalom, mint inkább az érdeklődők és érvényesülni kívánók száma a Földközi és az Adria tengerből. Bennünket a lapunkban már több ízben ismertetett kérdés érdekelt legközelebről: mennyiben történik változás Ausztriának és Magyarországnak Délamerikával fentartott mai hajózási forgalmában? Az Adria és vele együtt az osztrák Lloyd kénytelenek voltak az Austro-Americana akciójára braziliai járataiknak La-Platáig való meghosszabbítását eltekinteni, mert a verseny az Austro-Americana gyors járataival amenny sem lettek volna képesek fentartani. Létrejött a békés megegyezés, amelynek alapján az Austro-Americana a braziliai kikötők teljes mellőzésével közvetlen összeköttetést tart fenn Argentínával, az Adria és Lloyd pedig háborítlanul végzik tovább menetrendszerű hajójárait Braziliába és Braziliából. Az argentinai gyorsjáratok azonban úgy látszik, különösen a mostani pangásban, nagyon rossz eredménnyel záródnak, ami viszont arra ösztönzi az Austro-Americanat, hogy a braziliai forgalomból is kérjen magának részt. Az összesel egy kis zavar fog keletkezni eoból az ügyből, mert s a magyar társaság, sem az osztrák Lloyd megszerzett forgalomból való kizorítását tűrni nem fogja. Az Austro-Americana erőltetett nagyarányú fejlesztésének kellemetlen hatását egyelőre maga a társaság érzi leginkább.

— **Pestis, kolera.** A tengerészeti hatóságokhoz érkezett körlevél a következőket mondja: Miután az Azoriszigetek egyik-másikán hivatalosan megállapították a pestist, valamennyi innen származó áru a vonatkozó határozmányok értelmében kezelendő. Egy másik hivatalos értesítés közli, hogy Dél-Oroszország egyes részeiben a kolera gyors terjedésben van, a miért is szükséges a kikötői hatóságok legéber figyelmé a legszigorubb intézkedés megtevése, illetve a legszigorubb ellenőrzés tekintetében. Táganrog orosz helységet koleraveszélyesnek jelentették ki, Penzában és Tifliszben egy-egy koleraeset fordult elő.

— **Arverés az állomáson.** A magyar kir. államvasutak fiumei állomásfőnöksége közhírré teszi, hogy *f. hó 26-án délelőtt 9 órakor a 33. számú raktár helyiségében nyilvános árverés útján a következő áruk fognak eladatni, u. m.: ágynemű, használt ruha, edény, tisztítópor, köszörűkő, benzín, korpa, üres hordó, kézmű, bor, fakeret, kefenemű, gyermekkocsi, őrölt fűszer, likőr, lemezek, kótapasz, nyomtatvány, faáru, rövidáru.*

— **Halálos végű szerencsétlenség.** A déli vasuti sorompónál történt szerencsétlenség áldozata, **Barbalics** Santó 61 éves osztéria tulajdonos tegnap reggel meghalt. Holttetését a hatósági bizottság előtt fölboncolták és délután temették el.

— **Elhagyott tárgyak árverése.** A helybeli állomásfőnökség közlése, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségben elhagyott tárgyak ugymint börtöndők táskák, kalapok, ruha és fehérneműek, botok, napernyők, esernyők stb. Fiume állomáson a vasuti régi tűzraktanyában f. év. augusztus hó 26-án délután 2 órakor megtartandó nyilvános árverés alkalmával, azonnali készpénzfizetés mellett el fognak adatni.

A befolyandó összeg a helybeli városi szegényalap gyarapítására fog fordítani.

— **A trieszti kikötőépítés.** Hat évi építkezés után 1.800.000 korona költséggel megépült a trieszti u. n. Molo Sanitá, amelynek teljes kihasználása azonban a kövezés és sinek hiánya miatt egyelőre nem lehetséges. Ez a rakodópart a dalmáciai forgalom céljait fogja szolgálni. A déli vasut szabad területén két hangart és két raktárt építettek. A St.-Andrea kikötő északi részének és az előtte elterülő két mólónak a kiépítésére és kihasználására nézve már elkészült a tervzet. Az első mólót 1909-ig, a másodikat 1911-ig fog-

ják elkészíteni. A szabad kikötő területe a jövőben két egymástól elválasztott részből fog állni. Az egyik a Punto franco a másik a St. Andrea kikötő lesz. Szükségesnek mutatkozik ennél fogva a forgalom megosztása is. A közraktári bizottság erre nézve javaslatot terjesztett az osztrák kereskedelmi miniszter elé, amely szerint legajánlatosabb volna a meglévő kikötőt a levantei, középtengeri és kávéforgalom számára rezerválni. Az összes kelet indiai, kelet ázsiai, afrikai és amerikai hajóforgalmat pedig az új kikötőbe terelni. A létesítendő tárházak dolgában eltérők a nézetek a hajótulajdonosok és a kereskedők között. A hajótulajdonosok nagy hangárok építését kívánják a hajók kirakásának gyorsítása érdekében, a kereskedők ellenben a korlátozott terjedelemben vannak, amit a tűzveszély ellen való könnyebb védelemmel és az áruosztályozás megkönnyítésével okolnak meg. A daruk a mostani kikötőben hidraulikus rendszerűek, az új kikötőben villamos tüzemre lesznek berendezve. A kisebb daruktól eltekintve minden mólón lesz egy 4,000—5,000 kg-os daru. A tárházi bizottság memorandumában elkerülhetetlennek tartja a tárházi illethekek emelését, ami előreláthatólag be is fog következni. A tarifa 1894. óta, amikor a közraktárak állami tulajdonba mentek át, nem változtak, jóllehet a deficit állandó. A bevételek 1898. óta 1906-ig 1.291,699 koronáról 1.690,331 koronára emelkedtek, tehát mintegy 34 százalékkal, míg a munkabérek ugyanezen időben 1.086,294 koronáról 1.994.599 koronára, tehát 72 és fél százalékkal növekedtek. A bevételeket — így kívánja a memorandum — 400,000 koronával emelni kellene.

— **Mauthner Emil dolgozik.** Mauthner Emil, volt fiumei bankigazgató, tudvalevőleg az Országos Iparegyesület megbízásából Oroszországban, ez idő szerint Varsóban tartózkodik, hogy a magyar ipar részére újabb összeköttetéseket létesítsen. Hogy mily eredménytelenségel dolgozik, annak jellemzésére elég az Országos Iparegyesülethez intézett két levél. Egy elsőrendű bőripari cég, melynek széleskörű kiviteli üzlete van, a következőket írja: Mauthner Emil ur szakavatottsága, körültekintő eljárása, valamint iniciatívája és ügybuzgalma révén annál inkább érdemelte meg teljes elismerésünket, miután többoldala kivitelnél mellett alkalmunk nyílik a magyar kereskedelmi képviselők megítélésére. — Egy másik cég, mely Oroszország egyik legnagyobb ipartelepe gyanánt ismeretes, azt írja, hogy bár Varsóban már előbb is képviselve volt, oly cégekkel tudott összeköttetést létesíteni, akikkel eddig üzletet kötni nem sikerült.

— **Uj alla rinfuza berendezések.** Politzer Mór, a szegedi Back-malom főtisztviselője egy új *gabona ömlesztő berendezést* talált fel, melyet a vasuti kocsikra alkalmazva, a rakodás az eddiginél jóval gyorsabbá válik. A Máv. igazgatósága most harminc teherkocsit szereltetett fel Politzer-féle alla rinfuza berendezésekkel, hogy azok gyakorlati hasznát kipróbálja.

— **Reiszig Ede halála.** Reiszig Ede volt belügyi és kereskedelemügyi államtitkár halála alkalmából az Adria tengerhajózási részvénytársaság, melynek az elhunyt igazgatótanácsosa volt, félárbcra eresztették a helybeli palotáján és az összes kikötőkben horgonyzó társulati gőzösökön a társulat lobogóját.

— **Ragadós betegségek.** A városi közegészségügyi hivatalnál e hó 10-től 16-ig a következő ragadós betegségeket jelentették be: Tífusz 3. Ezekivül két tifuszos beteget Szusákról, 1 várhenybetegyet Cavleből szállítottak a városi kórházba.

Távirat ◀ Telefon.

Verekedés a portugál parlamentben.

LISSZABON, augusztus 24. A képviselőház tegnapi ülésén Aronolla gróf és Kosta képviselők valami fölött összeszólalkoztak s egymást véresre verték.

A munkaadók országos szövetsége.

SZOLNOK, aug. 24. Tegnap többnyire iparosokból és kereskedőkből álló népgyűlés folyt le Szolnokon. Határozatilag kimondták, hogy az új ipartörvény és munkásbiztosítási törvény ellen állást foglalnak s ebben az ügy-

ben felirnak a képviselőházhoz, rámutatván azokra a hátrányokra, melyek a törvény hibáiból a munkaadókra hárulnak. Egyben megalkották a munkaadók országos szövetségét.

Felrobbant ágyugolyó.

VELENCE, aug. 24. Gyakorlatozás közben egy ágyugolyó felrobbant s két kapitány és egy őrmester halálosan megsebesült.

Óriási tűzveszély a török fővárosban.

KONSTANTINÁPOLY, aug. 24. Tegnap délután 2 órakor egyik külvárosi utcában tűz ütött ki, melyet lokalizálni a tűzoltóság legnagyobb erőfeszítése mellett sem sikerült. Eddig nem kevesebb, mint hatezer ház, üzlet, mecset és bazár lett a lángok martalékává. Több mint 15 ezer ember maradt hajléktalanul. A halottak és sebesültek száma is nagy.

Halász Dezső a vizsgálóbíró előtt.

BUDAPEST, aug. 23. Halász Dezső volt miniszterelnökségi tisztviselőt, aki 8000 koronát vett fel hamisított utalvánnyal, ma hallgatta ki a budapesti vizsgálóbíró. Halász mindent beismer s azt mondotta, hogy a pénzlőversenyen veszítette el. Az odíózus ügybe egy volt hivataltársát is bele akarja keverni, aki alítólag részese volt büntös manipulációnak. Halászt a vizsgálóbíró magánokirathamítás bűntette címén vizsgálati fogságba helyezte.

Vasuti szerencsétlenség.

DIJON, augusztus 24. Hibás jelzés folytán itt egy személy és teher vonat összeütközött. Három utas meghalt, hat súlyosan megsebesült.

Telefon-számok:

Szerkesztőség 954

Kiadóhivatal 229

Nyomda 920

CIGALE

tengeri fürdő

Lussinpiccolo mellett. — 200 kabin.

VILLA TRIESTE - Lido Venence

Elsőrangú Maison Meubleé. Előkelő csendes ház.

Tulajdonos: Dr. Janovitz Guido orvostudor.

Rendelés a villában d. e. 11—12 és d. u. 3—4 órakor.

Magyar Vendéglő

FIUME, Riva Szapary

(az Ungaro-Croata irodája mellett.)

Kizárólag magyar konyha. Közvetlenül a termelőktől beszerzett magyar borok. Állandóan frissen csapolt kőbányai polgári márciusi s dupla malátásör.

Vendégszobák tengeri kilátással.

Halál a poloskákra!!!

DESODEROL

az egyetlen radikális szer poloskák és más férgek ellen. Ragadós betegségek ellen fertőtleníti. Elárusító

Graf A. Fiume Riva Canale Telef. 622.

Literje K 1.50 házhoz szállítva.

Lakások fertőtlenítése elvállaltatik.

„De la Ville“

szálloda, kávéház és étterem.

FIUME, Deák-korzó.

Az átutazó és a helybeli magyarság legnagyobb és legkedveltebb találkozó helye.

Tulajdonos
Szentgyörgyi Ferenc.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA
a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szepítőszerek stb. stb.

Helyiség változás.

Bátorkodom a n. é. közönséggel tudatni, hogy az eddig a Via Andrássyban fennállt

kávé- és tejszarnokomat

a Piazza Elisabetta és Via Adamich sarkára (az Adria palotával szemközt) helyeztem át.

A n. é. közönség szives pártfogást kéri tisztelettel

Telefon 534.

Fleischhacker C.

Használt és új
zsákok raktára.

Bel- és külföldi gyártmányu új és használt zsákok vétele és eladása.

Rupnik Emil

Ürményi-tér 6. sz. Steinmann-féle ház.

Telefon 226. sz.

Titanit a modern kor legjobb robbantó anyaga.

Nem fagy. Teljesen veszélytelen. Nagyon olcsó. Hatása rendkívül erős. Kívánatra díjtalan próbarobbantások.

Képviselő: Piazza István. épít. vállalkozó

Fiume Rastocine 348 Telefon 945.

NOXIN

A

**LEGJOBB
CIPŐ-
KRÉM**

A szabad.
KULCSAL

Minden jobb üzletben kapható.

Hochsinger Testvérek Budapest

Wellmann Testvérek

Vas- és fémáru kereskedés

Via del Pozzo 2 — FIUME — Telefon száma 19.

Raktárak: Via delle Pile 4 és Scoglietto 2. sz.

ajánlják dusan felszerelt raktárakat hazai gyártmányu

Excelsior zománcedényekben

Berndorfi Krupp-féle nickel-edényekben

és mindenféle konyha- és háztartási cikkekben.

CANTRIDA FÜRDŐ ÉS VENDÉGLŐ

Kombinált villamos vasuti és fürdőjegyek:

Felnőtteknek: Fiumara-Cantrida 70 fill. Giard. pubb.-Cant. 60 fill.
Gyermekeknek: " " 50 fill. " " 40 fill.

Ez árakban befoglaltatik a villamos vasut oda-vissza, az omnibus, a fürdés és a fehérenemű.

Tíz jegyet tartalmazó blockok árai:

Felnőtteknek: a Fiumarától 6.— kor., népkerttől 5.— kor.
Gyermekeknek: " 4.40 kor., " 3.40 kor.

Jegyek és blockok kaphatók a villamos vasut kalauzainál és a fürdőpénztárnál.

Remek árnyas kert és nagy terrasz.

Szobák idegeneknek. — Magasforrasu vízvezeték — Villanyvilágítás.

— Izletes ételek és kitünő italok. —

Kőbányai Polgári Sör.

MITTEL ALAJOS
fürdőtulajdonos.

MANN JÓZSEF
vendéglős.

Vasár- és ünnepnapokon
katonahangverseny.

Vasár- és ünnepnapokon
katonahangverseny.

Hirdessen „A TENGERPART” napilapban!

„A Tengerpart” ötödik éve áll fenn és oly elterjedésnek örvend, a milyent eddig Fiumében egyetlen egy magyar lap sem tudott felmutatni.

„A TENGERPART” minden hirdetése eredménynyel jár.

Kiadóhivatal: Vicolo dell'Ospedale, Wurzer ház.

Telefon 229. sz.

Ugyanott vétetnek fel előfizetések is bármely naptól kezdve.

Telefon 229. sz.

„A Tengerpart” független és szókimondó irányával szerezte meg népszerűségét és olvasottságát.

BRISTOL

szálló, kávéház és étterem

Elsőrendű szálló 120 szobával a fürdő központjában: (a villamos vasut megállóhelyén).

Lift, fürdőszobák, villanyvilágítás.

Mérsékelt szoba- és penzió-árak.

Kitünő magyar konyha.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.

Magyar személyzet.

Tulajdonos **Rudovits Vilmos.**

A DREHER ANTAL-féle egyesült sörgyárak
részvénytársaságának.
(gyár Budapest-Kőbánya) FIUMEI FŐRAKTÁRA.

Iroda: Ürményi-tér 6. — Telefon szám 22.
Jéggyár: Canale-utca, Steinmann-ház.

GYÓGYHATÁSÚ DUPLA MALÁTA SÖR

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör. A sör hetenként 25 majolika palackot tartalmazó eredeti ládákban érkezik frissen a gyárból. — Ezen kitünő sörön kívül állandóan raktáron van kiviteli és márciusi sör, 1/4, 1/2 és 1 hl.-es hordókban és 50 félliteres palackot tartalmazó eredeti ládákban

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is kapnak. — Bárhova házhoz is történik szállítás.

DETAIL ELÁRUSÍTÁS: minden jobb fűszer- és csemege-üzletben.

Mindenkor friss csapolás:

Főképviselet: Rupnik Emil, Ürményi-tér 6.

KIADÓTULAJDONOS: „A TENGERPART” LAPKIADÓ VÁLLALAT.

SPORT VENDÉGLŐ

Fiume, via Germania 2 a Jellačić kaszárnya mellett.

Izletes magyar konyha. - Kitünő borok.

Kőbányai Polgári Sör.

KUMIN FERENCZ vendéglős.

ROYAL SZÁLLÓ FIUME

Via Andrassy, — Telefon 121 sz.

Központi fekvésű, elsőrangú új családi szálloda a villamos vasut mentén. Villamos világítás, lift, fürdőszobák stb. stb.

Table D'Hôte külön asztalokon.

HEIM F. 20 éven át a fiumei Deák-szálló tulajdonosa.

ELSO FIUMEI

RUHA - SANATORIUM

Corso prolungato (az Eden kávéház mellett).

Ruhát vasalásra és javításra átvesszek. Olcsó havi előfizetés ellenében rendszerben tartom az egész ruhakészletet. 30 éves szakmabeli tapasztalatom van.

Szíves pártfogást kér

H. Schönberg ferfiszabó.

Első és legjobb hirnevű óraüzlet Nattich Henrik

FIUME, Corso.

Chronometer és műórás.

Genfi és Glashütte-féle

angol különlegességi

gyártmányok.

Maluszewszki Szaniszló CENTRAL KÁVÉHÁZA

és cukrászdája

CIRKVENICA

közvetlenül a tengerpart mellett.

Kitünő italok és frissítők.

Legfinomabb cukorsütemények.

Dr. Krisković Vladimir

fogorvosi műterme

FIUME,

Via del Porto 11. emelet

Specialista aranyfogak s koronák betevésében. Fájdalom nélküli műtétek.

Rendelés d. e. 8—12

és d. u. 2—6 óraker.

SAVOY RESTAURANT

Ponte Goldoni — VELENCE — San Marco.

Az előkelő idegenek

találkozó helye.

Luncheon és diner fix áron

— és étlap szerint. —

Tulajdonos: Leupold Alfréd.

Pálma-Hajviz

a legjobb szer korpa és hajhullás ellen.

Kapható CSIZMÁS DEMETER

fiumei első magyar fodrásznál

Via Adamich 2. sz. (az Europa szálló közelében).

és minden drogériában és fodrászüzletben

Felelős szerkesztő: Kovács Ferenc.

NYOMATOTT: A QUARNERO NYOMDÁBAN FIUME